

ZASADY PREWENCJI I OCHRONY MAŁOLETNICH W PRAKTYCE DUSZPASTERSKIEJ I WYCHOWAWCZEJ PROWINCJI ZGROMADZENIA KSIĘŻY MISJONARZY ŚW. WINCENTEGO A PAULO.

Dlaczego ten dokument został utworzony?

Głównym celem tego dokumentu jest zwiększenie bezpieczeństwa dzieci, młodzieży, osób z niepełnosprawnościami i osób bezradnych. Można to osiągnąć poprzez rozwijanie u wszystkich zaangażowanych w życie **Zgromadzenia Księża Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo** wrażliwości, świadomości, dobrych praktyk oraz procedur postępowania w zakresie ochrony przed nadużyciami seksualnymi. Dokument ten ma przede wszystkim służyć osobom zaangażowanym w ewangelizacji, duszpasterstwie, działaniach edukacyjno-wychowawczych, formacyjnych, charytatywnych itp.

Terminy używane w dokumencie:

- MAŁOLETNI: osoba, która nie ukończyła 18 lat lub osoba równoznaczna z nią prawnie; w tym dokumencie dotyczy także osób bezradnych, które nie mają pełnej zdolności rozumienia lub wyrażania zgody, nawet jeśli nie są wprost wymienione.
- RODZICE: obejmuje opiekunów prawnych, opiekunów pieczy zastępczej oraz osoby wykonujące faktyczną opiekę nad MAŁOLETNIEM, nawet krótkotrwałą.
- PRZEMOC FIZYCZNA: jest każdym nieodpowiednim, nieprzypadkowym naruszeniem nietykalności cielesnej, takim jak bicie, ciągnięcie za włosy, szarpanie, popychanie, potrząsanie lub świadome doprowadzenie do choroby lub kalectwa.
- PRZEMOC PSYCHICZNA: to zamierzone niewłaściwe traktowanie emocjonalne drugiej osoby, które narusza jej godność i powoduje cierpienie i szkody. Przykłady obejmują groźby, krzyki, poniżanie, wyśmiewanie, wyzywanie, zastraszanie i izolację. Do przemocy psychicznej zalicza się również cyberprzemoc, przemoc ekonomiczną oraz stalking.
- WYKORZYSTANIE SEKSUALNE: to sytuacja, gdy dziecko jest używane przez inną osobę w celu pobudzenia lub zaspokojenia seksualnego, zarówno z użyciem fizycznego kontaktu, jak i bez dotyku. Może to obejmować penetrację, obmacywanie, pieszczoty, pocałunki i inne działania. Wykorzystanie seksualne małoletnich może także

występować w przypadku podglądania, fotografowania, filmowania, prezentowania treści erotycznych lub zachęcania do zachowań seksualnie niewłaściwych.

- UWODZENIE: (grooming) to działania podejmowane przez dorosłą osobę w celu nawiązania więzi emocjonalnej z małoletnim z zamiarem jego seksualnego wykorzystania.
- ZANIEDBANIE: polega na niewystarczającej trosce wobec osób powierzonych czyjejś opiece, co może obejmować brak ochrony przed szkodami fizycznymi i psychicznymi, niewłaściwe odżywianie, ubieranie, brak odpowiedniej troski o higienę, edukację, socjalizację i brak udzielania właściwej pomocy.
- SUPERIOR: Przełożony Domu Zgromadzenia Księży Misjonarzy.
- WIZYTATOR: Wyższy Przełożony Zgromadzenia Księży Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo.
- DELEGAT: kapłan odpowiedzialny za ochrony dzieci i młodzieży. Delegat przyjmuje zgłoszenia nadużyć.
- DUSZPASTERZ: zakonnik pomagający duchowo i duszpastersko pokrzywdzonym i ich rodzinom.
- KURATOR: kapłan odpowiedzialny za konfratrów oskarżonych o nadużycia.
- ODPOWIEDZIALNY ZA PROFILAKTYKĘ DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY: kapłan dbający o formowanie właściwych postaw dotyczących dzieci i młodzieży.
- PRZEŁOŻONY: osoba, która podejmuje decyzje w danym podmiocie kościelnym, niezależnie od używanej w nim nazwy.
- DUCHOWNY = DUSZPASTERZ: konfrater mający pod opieką duchową powierzone osoby
- WYCHOWAWCA: osoby odpowiedzialne za działania wychowawcze wobec MAŁOLETNICH.
- WOLONTARIUSZ: osoby, które pomagają lub współpracują w działalności.
- ANIMATOR: osoba odpowiedzialna za działania duszpasterskie lub wychowawcze.

Dla kogo jest przeznaczony ten dokument i o czym przede wszystkim mówi?

Te zasady są skierowane do wszystkich członków i współpracowników **Zgromadzenia Księży Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo** i jej podmiotów, aby pomóc zrozumieć problem nadużyć seksualnych wśród małoletnich, zapobiegać im i reagować na takie przypadki. Zasady

te regulują również postępowanie wobec osób oskarżonych o takie nadużycia oraz sposób pomocy ofiarom i ich najbliższym. Warto zaznaczyć, że zasady te mogą być stosowane również w ochronie dorosłych, zwłaszcza młodych dorosłych lub tych szczególnie narażonych na nadużycia.

Jakie są podstawowe zasady ochrony dzieci i młodzieży?

Podstawowe zasady ochrony małoletnich można sformułować w następujący sposób:

- Każdy powinien dbać o ochronę dzieci i młodzieży przed wszelkimi formami przemocy.
- Każdy powinien postępować według zasady "zero tolerancji" dla wykorzystania seksualnego małoletnich.
- Duszpasterze i wychowawcy ponoszą wspólną odpowiedzialność za bezpieczeństwo dzieci i młodzieży.
- Osoby te powinny posiadać wiedzę i umiejętności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad ochrony małoletnich.
- Małoletni i osoby niepełnosprawne powinny znać swoje prawa oraz sposoby reakcji w sytuacjach zagrożenia lub krzywdzenia.
- W podmiotach kościelnych powinny istnieć warunki do swobodnego przekazywania informacji o niepokojących zachowaniach.

Dlaczego skuteczna ochrona jest tak ważna?

Skuteczna ochrona małoletnich polega na świadomości zagrożeń, z jakimi mogą się zetknąć. Dokument ten koncentruje się na ochronie przed wykorzystaniem seksualnym, ale jest to powiązane z innymi formami przemocy, takimi jak psychiczna, emocjonalna i fizyczna. Wiedza na temat skutecznej ochrony małych dzieci jest kluczowa, ponieważ to w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym narażone są na największe ryzyko.

Czy ten dokument ma moc prawną?

Ten dokument nie ma mocy prawnej. Jest wyrazem woli i wewnętrznego przekonania Zgromadzenia, że ochrona małoletnich jest jednym z jej priorytetów. W Zgromadzeniu działa odpowiednie prawo kościelne, ale jest ono obowiązujące tylko wewnątrz Kościoła katolickiego. W przypadku nadużyć seksualnych wobec małoletnich warto pamiętać, że obowiązują też prawo cywilne i karno-państwowe, które reguluje takie sprawy.

ROZDZIAŁ I

PRAWA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ OGÓLNE ZASADY ICH OCHRONY

1. Podane poniżej zasady mają zadanie prewencyjne w duszpasterskiej posłudze wobec nieletnich. Ich znajomość i akceptacja są w Zgromadzenia Księża Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo warunkiem dopuszczenia do opieki duszpasterskiej nad wymienionymi powyżej osobami.

1. Każde dziecko i młody człowiek, który został powierzony naszej opiece, ma prawo do:
 - a. poszanowania własnej godności,
 - b. zaspokojenia potrzeb fizycznych i emocjonalnych (szczególnie poczucia bezpieczeństwa i doświadczania miłości),
 - c. przynależności np. do rodziny, grupy oraz do kontaktów i relacji społecznych,
 - d. otrzymania wsparcia w rozwoju,
 - e. poważnego traktowania problemów zgłaszanych dorosłym,
 - f. ochrony przed zaniedbaniem, przemocą, wykorzystaniem i dyskryminacją,
 - g. obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, zgodnie z prawem polskim,
 - h. wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług religijnych,
 - i. poznania i ochrony swoich praw i potrzeb.

Powyższe prawa są niezbywalne, a ich ograniczenia mogą wynikać tylko z norm prawnych, które mają na celu ochronę praw innych osób, a także ich życia, zdrowia oraz moralności społecznej.

2. Podstawowe zasady ochrony praw dzieci i młodzieży:
 - a. bezwzględnie chronimy dzieci i młodzież przed wszelkimi formami przemocy,
 - b. realizujemy zasadę „zero tolerancji” dla nadużyć wobec małoletnich,
 - c. każdy z osobna i wszyscy razem odpowiadamy za bezpieczeństwo dzieci i młodzieży,
 - d. wychowawcy posiadają skuteczne narzędzia służące ochronie małoletnich w postaci odpowiedniego wykształcenia, umiejętności stosowania systemu zapobiegawczego oraz znajomości procedur postępowania,
 - e. wychowankowie znają swoje prawa oraz sposoby reagowania w sytuacji zagrożenia czy skrzywdzenia.

3. W duszpasterskich relacjach z powierzonymi nam nieletnimi konieczne są jasne zasady, których celem jest:

- a. pełna ochrona i bezpieczeństwo tych, którymi się opiekujemy,
- b. zapewnienie przejrzystości w relacjach z nimi,

c. dopilnowanie wszystkiego, co pomoże w uniknięciu jakichkolwiek podejrzeń o zamiary i czyny moralnie naganne wobec nich.

ROZDZIAŁ II

ZASADY DZIAŁALNOŚCI DUSZPASTERSKIEJ

4. Bez względu na to, czy konfratry prowadzą działalność duszpasterską związaną z domem Zgromadzenia czy nie, spotkania z nieletnimi nigdy nie mogą odbywać się za klauzurą w pokojach, w którym mieszkają konfratry, nawet jeśli rodzice bądź opiekunowie wyrażaliby na to zgodę. Wszelkiego rodzaju spotkania z nieletnimi mogą odbywać się jedynie w wyznaczonych do tego celu salkach i pomieszczeniach, do których zawsze jest dostęp. W czasie trwania spotkań drzwi takich pomieszczeń nigdy nie mogą być zamykane na klucz. Zaleca się konfratom, aby - za wyjątkiem spraw związanych ze spowiedzią, która winna odbywać się w konfesjonale, rozmowa duchowa, czy pomocą terapeutyczną - nie przebywali sam na sam z nieletnim w pomieszczeniu, aby takimi sytuacjami nie stwarzać żadnych podejrzeń, czy też wysuwania bezpodstawnych zarzutów. O ile nieletni prosi o rozmowę na osobności, a rozmowa nie dotyczy spraw objętych spowiedzią lub poradą duchową, w miarę możliwości należy prowadzić je w salkach lub w pomieszczeniach, które są w pobliżu miejsc, gdzie znajdują się inni współbracia lub ludzie świeccy, aby z jednej strony zapewnić swobodną wypowiedź nieletniemu, a z drugiej strony wykluczyć podejrzenie o intymny charakter spotkania z nieletnim.

5. W czasie wyjazdów, które wiążą się z noclegiem poza miejscem zamieszkania, konfrater-opiekun nigdy nie może spać w jednym łóżku z nieletnim. Nigdy nie może spać z nieletnim w jednym śpiworze, nigdy w jednym namiocie, chyba że jest to namiot wojskowy. Nocleg będzie zorganizowany w ten sposób, aby zachować konieczną ochronę intymności powierzonych nam osób i uniknąć wszelkich podejrzeń o nieczyste intencje. Ze swej strony konfrater-opiekun nigdy nie pokaże się w stroju, który w jakikolwiek sposób urągałby zasadom przyzwoitości i skromności (dopuszczalny jest strój kąpielowy podczas wizyty na basenie etc.).

6. W czasie kontaktów duszpasterskich z nieletnimi konfratry niech zachowają rozsądek i stosowny dystans w tym, co dotyczy zewnętrznych oznak bliskości i sympatii, aby uniknąć nawet pozorów 'złego dotyku' i nie dawać podstaw do wysuwania podejrzeń i oskarżeń w tym względzie. Żaden konfrater nie może pozwolić również nieletnim na takie okazywanie bliskości i sympatii z ich strony, które zarezerwowane jest dla osób najbliższych.

7. Nie wolno posługiwać się językiem wulgarnym i seksistowskim. Nigdy nie należy opowiadać powierzonym naszej trosce nieletnim dowcipów o jakimkolwiek podtekście seksualnym. Nie należy udostępniać ani pożyczać nieletnim żadnych materiałów (filmów, książek, itd.), co do których poziomu moralnego mogą być wysunięte zastrzeżenia.
8. Należy tak organizować spotkania z nieletnimi, by - w porozumieniu z rodzicami bądź opiekunami prawnymi - zapewnić im na czas bezpieczny powrót do domu i nie narażać ich na niebezpieczeństwa związane z samotnym powrotem.
9. Konfratry mogą odwozić czy odprowadzać nieletnich po spotkaniach duszpasterskich tylko za wyłączną pisemną zgodą rodziców czy opiekunów (taka zgoda może być całoroczna).
10. O wszystkich sprawach, które budzą nasz niepokój w zachowaniu nieletnich należy informować ich rodziców bądź opiekunów prawnych oraz swoich bezpośrednich przełożonych.
11. Dla własnego bezpieczeństwa nie należy udostępniać osobistych komputerów osobom postronnym; nie należy pozwalać nieletnim na swobodny i niekontrolowany dostęp do internetu w pomieszczeniach parafialnych czy zgromadzeniowych; tym bardziej nigdy nie należy pozwalać na taki dostęp w pokojach czy miejscach zarezerwowanych dla wspólnoty.
12. Również dla własnego bezpieczeństwa nie należy nawiązywać prywatnych kontaktów z nieletnimi i osobami za takie się podającymi na forach internetowych i portalach społecznościowych. Jeśli którykolwiek konfrater utrzymuje z nieletnim kontakt duszpasterski, który ze względu na szczególne okoliczności i wyraźną wolę nieletniego nie jest znany jego rodzicom lub prawnym opiekunom, niech poinformuje o tym swojego przełożonego.
13. Należy być bardzo uważnym na wszelkie zachowania prowokacyjne ze strony nieletnich bądź osób czy grup posługujących się nieletnimi w celu prowokacji. Ewentualne podejrzenia co do takich zachowań należy przekazać natychmiast bezpośrednim przełożonym (wikariusze - proboszczowi; przełożonemu domu). Delegat z kolei powinien skontaktować się bez zwłoki z rodzicami/opiekunami prawnymi nieletnich, których sprawa może dotyczyć.

ROZDZIAŁ III

ZASADY OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY

14. Należy respektować prawo każdego małoletniego do poznania i ochrony swoich praw i potrzeb, poszanowania własnej godności oraz prawo do rozwoju duchowego i religijnego.

15. W relacji osoby dorosłej do małoletniego kategorię wykluczone są wszelkie formy przemocy fizycznej, psychicznej, wykorzystania seksualnego, uwodzenia i zaniedbania. Wobec takich zachowań należy reagować zawsze i stanowczo. Należy także przeciwdziałać powyższemu zjawiskom, gdy występują pomiędzy podopiecznymi.

16. Zabrania się częstowania małoletnich alkoholem, papierosami, środkami odurzającymi (w tym narkotykami) lub tolerowania ich używania. Nie należy też podejmować zachowań, które promowałyby konsumpcję alkoholu lub wyrabiały nawyk picia, np. częstowanie piwem lub winem bezalkoholowym.

17. Niedopuszczalne jest, aby w obecności dzieci i młodzieży opiekun używał środków psychoaktywnych (narkotyki, alkohol, tytoń). Także sprawując opiekę nad małoletnim wychowawca nie może pozostawać pod wpływem środków odurzających i alkoholu.

18. Troska o jednakowe traktowanie małoletnich i respektowanie praw rodziców wobec ich dzieci:

a. Należy unikać wszelkich zachowań, które mogą zostać odebrane jako faworyzowanie jednego z małoletnich. Nie należy więc zajmować się w przesadny sposób jednym podopiecznym, wyróżniać go przez słowa lub zachowania niewerbalne. Należy unikać spędzania z małoletnim zbyt dużej ilości czasu, mocnego angażowania się w jego życie, działań zaborczych, telefonowania do niego, pisania listów albo wiadomości, w sprawach stricte prywatnych czy dawania specjalnych podarunków.

b. Nie należy przekraczać przyjętych wzorców zachowań i akceptować działań, na które nie wyraziłby zgody rodzice małoletniego.

c. Należy unikać wszelkich działań, które mogłyby zostać odebrane jako ośmieszanie jego rodziców (w odniesieniu do ich wiary, światopoglądu, wykształcenia, statusu społecznego itp.). Nie należy też pozwalać małoletniemu na robienie czegoś wbrew woli jego rodziców.

19. Szacunek dla nietykalności cielesnej, intymności i prywatności małoletniego:

a. Dotyk jest ważnym elementem komunikacji między ludźmi. Kontakt dotykowy z małoletnim musi jednak iść w parze z roztropnością i rozważą. Obowiązuje tu zasada prymatu „braku nad nadmiarem”.

b. Niewłaściwymi zachowaniami i nadużyciem wobec nietykalności są: wszelkie formy okazywania niechcianej przez małoletniego czułości, pełne i mocne uściski/objęcia, dotykanie piersi, pośladków, okolic intymnych, klepanie w uda lub kolana, łaskotanie lub „mocowanie się” w silnym objęciu, masaże, całowanie, kładzenie się albo spanie obok małoletniego. Należy eliminować wszelkie gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej opisanych zachowań.

c. Stosowane w kontakcie z małoletnim formy dotyku powinny być powszechnie akceptowane. Należą do nich: uścisk dłoni lub delikatne objęcie na powitanie, poklepanie po plecach, dotknięcie rąk, trzymanie się za dłonie w czasie modlitwy, zabawy czy dla uspokojenia małoletniego, gdy jest on wzburzony emocjonalnie.

d. Nie wolno naruszać intymności małoletnich w sposób werbalny, np. przez opowiadanie w ich obecności żartów o podtekście seksualnym. Należy unikać wszelkich wypowiedzi, które mogą zostać potraktowane jako komplementowanie wyglądu ich ciał. W przypadku konieczności podjęcia z małoletnim rozmowy na tematy związane z płciowością należy wykazać się daleko idącą ostrożnością, delikatnością i roztropnością.

e. W pracy z małoletnimi należy używać środków, języka i metod adekwatnych do wieku podopiecznych. Podobnie powinien być potraktowany przekaz medialny, np. telewizja, wideo, internet, telefon komórkowy. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów pornograficznych lub zawierających treści nieprzyzwoite.

20. Wychowawcy powinni być stosownie ubrani oraz zadbać, aby małoletni unikali noszenia prowokującego stroju.

21. Należy respektować prawo małoletniego do prywatności, szczególnie w takich miejscach jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. Zabrania się fotografowania i filmowania w takich miejscach.

22. Na fotografowanie lub filmowanie małoletnich w innych sytuacjach i upublicznianie tych materiałów należy uprzednio uzyskać zgodę ich rodziców w formie pisemnej. Fotografując lub filmując małoletnich, należy wymagać, aby wszyscy byli stosownie ubrani i nie wykonywali gestów sugerujących zachowania seksualne. Ujęcia powinny koncentrować się na czynnościach wykonywanych przez małoletnich i w miarę możliwości przedstawiać grupy małoletnich. Fotografujący lub filmujący nie może pozostawać sam z małoletnim.

23. Pomoc w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), może być świadczona tylko wówczas, gdy małoletni nie jest w stanie wykonać ich samodzielnie. Pomoc taka udzielana jest raczej przez opiekunów świeckich, za zgodą rodziców.

24. Indywidualne spotkania z małoletnimi:

a. Nie należy przebywać z małoletnim sam na sam. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania, należy zawsze zatroszczyć się o transparentność (przeszklone drzwi lub ściany pomieszczenia, obecność innych osób w pobliżu, otwarte drzwi, odsłonięte okna itp.). Indywidualnych spotkań z małoletnim nie wolno w nieroztropny sposób mnożyć ani przedłużać. Informacja o czasie i miejscu spotkania, o ile to możliwe, winna być przekazana współpracownikom.

b. Jeśli konieczna jest wizyta w domu małoletniego, powinna mieć charakter formalny i odbywać się w obecności rodzica.

c. Sakrament pokuty należy sprawować w kościele. Jeśli zajdzie konieczność sprawowania go poza konfesjonałem, należy dołożyć szczególnych starań, by wybrane miejsce zapewniało ochronę tajemnicy spowiedzi, a jednocześnie dawało gwarancję zachowania postanowień niniejszego dokumentu.

25. Podróże, wycieczki, wakacje i inne akcje z udziałem małoletnich:

a. Wszystkie wycieczki, wyjazdy, turnusy wakacyjne itp. powinny być starannie planowane ze szczególnym uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa.

b. Przy organizacji wycieczek, turnusów wakacyjnych i innych akcji plenerowych opiekunowie mają obowiązek zapoznać rodziców małoletnich oraz uczestników z obowiązującym programem i regulaminem. Należy uzyskać pisemne potwierdzenie ze strony rodziców ich aprobaty dla udziału małoletniego w planowanym wydarzeniu na warunkach podanych przez organizatora.

c. Rodzice mają prawo do informacji o kontaktowym numerze telefonu, pod którym będą mogli uzyskać informacje o dziecku podczas jego pobytu na wycieczce.

d. Przy wycieczce z mniejszą ilością uczestników zaleca się zabranie drugiej osoby pełnoletniej.

e. Na samodzielny wyjazd z małoletnimi potrzebna jest zgoda przełożonego (za wyjątkiem dzieł charytatywnych prowadzonych przez prowincję).

26. Na każdy przewóz małoletniego samochodem prywatnym należy uzyskać zgodę rodziców w formie pisemnej (może być całoroczna).

27. W czasie wyjazdów należy zwrócić uwagę na zachowania podopiecznych mogące wskazywać na trudności małoletniego dotyczące jego funkcjonowania w grupie. Należy na bieżąco oceniać, czy udział małoletniego w wypoczynku lub wyjeździe nie stanowi dla niego zbyt dużego obciążenia fizycznego lub emocjonalnego, mogącego powodować zagrożenie dla jego zdrowia.

28. Szczególną uwagę należy zachować wobec małoletnich, których zachowanie może stwarzać zagrożenie, budzić niepokój lub być źródłem dyskomfortu dla ich rówieśników.

29. Nie można bagatelizować sygnałów mogących wskazywać na: izolowanie się małoletniego w grupie rówieśników, konflikty między podopiecznymi, przejawy agresji wśród małoletnich, pojawiające się w przypadku małoletnich przekraczanie przez nich granic intymności lub zachowania nieprzyzwoite, wykorzystywanie przez rówieśników zagubienia i nieporadności małoletnich słabiej przystosowanych do radzenia sobie w grupie.

30. Podczas wyjazdów należy zadbać o odpowiednią proporcję mężczyzn i kobiet w gronie wychowawców, stosownie do liczby chłopców i dziewcząt w grupie.

31. Nocleg podczas wyjazdów:

a. Należy zwrócić uwagę, aby czas przeznaczony na odpoczynek nocny zaplanowano w sposób zgodny z normami bezpieczeństwa. Sypialnie chłopców i dziewcząt powinny być odseparowane i nadzorowane przez personel tej samej płci, co przebywający w nich wychowankowie.

b. Opiekunowie nie powinni nocować w pomieszczeniu, w którym nocują małoletni. W sytuacji szczególnej, wymagającej pozostania w nocy w sypialni z małoletnimi, mogą to uczynić opiekunowie świeccy, najlepiej za zgodą rodziców małoletniego. W razie prawdziwej konieczności (np. braku pomieszczeń) konfrater może spać w tym samym pomieszczeniu, co małoletni, o ile nocują tam co najmniej dwie inne osoby dorosłe.

c. Należy unikać wizyt w pokojach małoletnich, z wyjątkiem wykonywania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

ROZDZIAŁ IV

SZCZEGÓŁOWE ZASADY OCHRONY PODOPIECZNYCH DZIEŁ CHARYTATYWNYCH

32. Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci i młodzieży jest zabronione i od tej zasady nie ma wyjątków.

33. Wszyscy mają prawo do bycia traktowanymi z jednakową troską. Nie wolno faworyzować pojedynczych osób i nie ma znaczenia czy czyni się to poprzez słowa czy gesty.

34. Nie może być ze strony personelu, w szczególności ze strony osób odpowiedzialnych, tolerancji wobec znęcania się lub dokuczania zarówno przez dorosłych jak i przez samych małoletnich.

35. Nie należy przebywać z wychowankami sam na sam poza uzasadnionymi i przyjętymi sytuacjami, takimi jak: indywidualne zajęcia specjalistyczne i terapeutyczne z pedagogiem, psychologiem lub logopedą, wizyta u pielęgniarki, rozmowa indywidualna z wychowawcą, dyrekcją lub duszpasterzem (spowiedź). Jeżeli dobro wychowanka wymaga indywidualnego spotkania z opiekunem, spotkanie to nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Informacja o czasie i miejscu spotkania powinna być przekazana innym członkom personelu. W razie możliwości członek personelu przeprowadzający tego rodzaju spotkanie powinien zatroszczyć się o transparentność (przeszkłone drzwi lub ściany pomieszczenia, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, otwarte drzwi, itp.). Indywidualnych spotkań z dziećmi i młodzieżą nie wolno w nieroztropny sposób mnożyć ani przedłużać; zarówno pora, jak i liczba spotkań powinna być zgodna z dobrem dziecka.

36. Indywidualne zajęcia specjalistyczne czy terapeutyczne z uczniami mogą odbywać się wyłącznie za pisemną zgodą rodzica lub opiekuna prawnego (zgoda może być całoroczna). W innych okolicznościach o indywidualnym spotkaniu z wychowankiem członek personelu powinien poinformować jego rodziców (opiekunów prawnych). Wyjątkiem jest sytuacja, w której podanie takiej informacji zagroziłoby dobru wychowanka, ale wtedy zawsze należy o tym powiadomić przełożonego i sporządzić notatkę, która powinna trafić do jego rąk.

37. Jeśli konieczna jest wizyta w domu prywatnym wychowanka, członek personelu – uzgadniając uprzednio termin i uzyskując zgodę rodziców (opiekunów prawnych) na tego typu spotkanie – nie powinien w jej trakcie wykraczać poza formalne ramy związane z wykonywaniem czynności zawodowych, a wizyta powinna odbywać się w obecności rodzica (opiekuna prawnego).

38. Należy bezwzględnie unikać wysyłania lub zapraszania wychowanków z jakiegokolwiek powodu do pomieszczeń prywatnych.

39. Nie do zaakceptowania jest werbalne naruszanie godności dzieci i młodzieży, zwłaszcza erotyzowanie języka w ich obecności. W przypadku konieczności podjęcia z małoletnim rozmowy na tematy związane z płciowością należy wykazać się daleko idącą ostrożnością, delikatnością i roztropnością. Duchowny zawsze winien rozważyć czy nie powinien tego uczynić świecki specjalista.

40. Kategoriecznie zabrania się częstowania podopiecznych alkoholem, papierosami, środkami odurzającymi (w tym narkotykami), lub tolerowania ich używania.

41. Zabronione jest pozostawanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających przez personel sprawujący opiekę nad wychowankami oraz inne osoby, które pozostają w kontakcie z dziećmi i młodzieżą. Zabronione jest palenie papierosów w obecności wychowanków.

42. W pracy z dziećmi i młodzieżą wychowawcy powinni używać środków, języka i metod adekwatnych do wieku dzieci i młodzieży. Podobnie powinien być traktowany przekaz medialny, np. przez telewizję, wideo, Internet, telefon komórkowy, itp. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać ani przyzwalać na materiały zawierające przemoc, pornografię i takie, które są moralnie wątpliwe.

43. Nietykalność cielesna dzieci i młodzieży jest nienaruszalna. Nie wolno dotykać okolic intymnych, pośladków, piersi. Niedozwolone są wszelkie inne zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekraczanie granic intymności. Należy zawsze uszanować granicę kontaktu fizycznego wyznaczoną przez drugą osobę.

44. Każdemu człowiekowi przysługuje prawo do prywatności. W szczególny sposób prawo to powinno być respektowane w miejscach takich jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. W wymienionych wyżej miejscach nikt nie może ingerować w prywatność wychowanków. W tego typu sytuacjach nie wolno wykonywać im zdjęć i nagrywać. Należy także zadbać, by zdjęć i filmów nie robili sobie nawzajem sami wychowankowie.

45. Nikt nie może wyręczać wychowanków ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile dzieci są w stanie wykonać te czynności samodzielnie. Jeżeli wychowankowie ze względu na wiek albo własne ograniczenia zdrowotne nie są w stanie wykonać tych czynności samodzielnie, pomocy zawsze powinni udzielać przy tych czynnościach świeccy, z reguły tej samej płci.

ROZDZIAŁ V

TROSKA O WYCHOWANKÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ LUB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI WYCHOWAWCZYMI

46. Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością, upośledzeniem oraz ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi wymagają więcej troski od pozostałych. Od opiekunów oczekuje się w takich przypadkach szczególnej wrażliwości.

47. Jeżeli zachodzi potrzeba pomocy wychowankowi z niepełnosprawnością w czynnościach osobistych, personel powinien jej udzielać z pełnym zrozumieniem problemu oraz za zgodą rodziców (opiekunów prawnych). Przy udzielaniu takiej pomocy należy kierować się należytym szacunkiem i dyskrecją.

48. Nikt nie może wyręczać osoby z niepełnosprawnością w czynnościach osobistych, które jest w stanie wykonać samodzielnie.

49. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to tylko jest możliwe.

50. Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością, upośledzeniem oraz ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi mogą łatwiej niż inni podlegać wykluczeniu w grupie rówieśniczej i społeczności. Z tego powodu szczególne znaczenie ma umiejętność wysłuchania takich wychowanków przez opiekunów, tym bardziej, że mogą oni mieć trudności w wyrażaniu swoich uczuć i potrzeb w obawie przed niezrozumieniem lub lekceważeniem. Nie należy lekceważyć tego, co mówią.

51. Należy pamiętać, że dzieci i młodzież, o których mowa w niniejszym rozdziale, mogą się uzależnić od dorosłych bardziej niż pozostali wychowankowie.

ROZDZIAŁ VI

ZASADY POSŁUGIWANIA ANIMATORÓW (WYCHOWAWCÓW) W PROWINCJI ZGROMADZENIA KSIĘŻY MISJONARZY

52. Animatorzy małoletnich powinni zwłaszcza:

- czuwać nad własną dojrzałością emocjonalną, psychiczną i ludzką;
- dbać o respektowanie zasad kultury (wobec małoletnich i między nimi);
- czuwać nad równym traktowaniem wszystkich małoletnich, z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb osobistych uwarunkowań;
- dbać o przestrzeganie prawa do nienaruszalności cielesnej i prywatności małoletnich;
- dbać o przestrzeganie zasad prywatności i ochrony wizerunku oraz danych osobowych małoletnich.

53. Animatorom zakazuje się:

- pozostawiania małoletnich bez opieki;
- stosować przemocy (fizycznej, słownej, emocjonalnej itd., w tym wszelkich form szantażu);
- okazywać niechcianej czułości;
- epatować nagością;
- przekraczać granic nienaruszalności cielesnej;
- dążyć do zbyt intensywnego osobistego kontaktu;
- infantylnych zachowań;
- nadmiernego i indywidualnego obdarowywania prezentami (lub innych form faworyzowania);
- prowokacji i wciągania w sytuacje dwuznaczne;

- prezentowania nieodpowiednich i wulgarnych treści (zwłaszcza materiałów o charakterze erotycznym, pornograficznym, obrazującym przemoc lub w inny sposób przyczyniającym się do dyskomfortu małoletnich);
- braku empatii i wrażliwości na potrzeby podopiecznych;
- proponowania, używania, posiadania lub bycia pod wpływem środków psychoaktywnych;
- używać środków, języka i metod nieodpowiednich do wieku osoby małoletniej;
- naruszać prawa do prywatności i jej poszanowania oraz naruszać innych dóbr osobistych;
- naruszanie sfery intymnej osób małoletnich, niezależnie od tego, czy dokonuje się to fizycznie, werbalnie, bezpośrednio czy poprzez media;
- proponowania, używania lub bycia pod wpływem alkoholu.

54. Animatorom nie wolno stosować wobec małoletnich przemocy, w tym także kar cielesnych oraz takich, które nosiłyby znamiona przemocy psychicznej (poniżających, upokarzających, ośmieszających, pozbawiających należnego wsparcia, uwagi i miłości, ograniczających relacje rówieśnicze itp.). Szczególną ochronę należy zapewnić małoletnim w toaletach, łazienkach, przebieralniach czy szatniach. Zabrania się fotografowania małoletnich w tych miejscach (także przez samych małoletnich). W sytuacjach wyjątkowych gdy małoletni, ze względu na ograniczenia wiekowe lub zdrowotne, nie jest w stanie samodzielnie wykonać czynności higienicznych lub innych o naturze osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie), pomocy udziela osoba faktycznie wyznaczona do opieki nad tym małoletnim, z zachowaniem zasad ochrony jego intymności.

55. Nie wolno dotykać osób małoletnich ani wbrew ich woli, ani w sposób nieadekwatny do relacji wychowawczych. Prócz zachowań wymienionych w przepisach prawa karnego jako przestępstwa niedopuszczalne są zwłaszcza:

- wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
- mocne i pełne uściski („zamykające”, czyli nie dające małoletniemu możliwości przerwania kontaktu);
- dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych;
- klepanie w uda lub kolana;
- łaskotanie lub mocowanie się w mocnych objęciach;
- masaże;
- całowanie;
- sadzanie małoletniego na kolanach;
- kładzenie się lub spanie obok małoletniego;

- okazywanie czułości w miejscach wyizolowanych, np. w łazienkach, ubikacjach, prywatnych pokojach;
- komplementowanie, deprecjonowanie lub żarty odnoszące się do rozwoju fizycznego lub sfery seksualnej;
- zachęcanie małoletniego do któregośkolwiek z wymienionych zachowań czy to w stosunku do dorosłego, czy innego małoletniego.

56. W naszym kręgu kulturowym przyjmuje się, że właściwym zachowaniem respektującym nietykalność małoletniego jest na przykład:

- uścisk dłoni lub delikatne objęcie na powitanie;
- poklepanie po ramionach lub plecach jako wyraz akceptacji lub wsparcia;
- dotyk ramion, rąk czy barku jako wyraz bliskości;
- trzymanie się za ręce w czasie modlitwy, zabawy lub dla uspokojenia małoletniego w sytuacji wzburzenia emocjonalnego;
- trzymanie za ręce dzieci w czasie spaceru;
- siadanie w pobliżu małych dzieci.

57. Na fotografowanie małoletnich i upublicznianie ich zdjęć należy uprzednio uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów (za wyjątkiem zdjęć dużych grup w miejscach publicznych w związku z informowaniem o wydarzeniach w duszpasterstwie).

ROZDZIAŁ VII

OBOWIĄZEK ZŁOŻENIA DEKLARACJI

58. Osoby należące do Zgromadzenia Księża Misjonarzy oraz rozpoczynający w niej formację zobowiązują się pisemnie do przestrzegania niniejszych wytycznych i norm dotyczących ochrony małoletnich.

59. Wszyscy współpracownicy Zgromadzenia Księża Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo w działalności duszpasterskiej oraz wychowawczej dzieci i młodzieży, w tym zarówno pracownicy, jak i wolontariusze uczestniczący w stałych lub jednorazowych akcjach, takich jak kolonie, obozy, rekolekcje itp., muszą złożyć pisemną deklarację, że przestrzegają tych wytycznych. W przypadku działalności podejmowanej na terenie innego kraju, która nie dotyczy obywateli Polski, obowiązek złożenia deklaracji powinien być interpretowany zgodnie

z obowiązującym tam prawem krajowym odnoszącym się do rodzaju działalności oraz normami Kościoła lokalnego.

A. Wzór deklaracji konfratra

Deklaracja respektowania "Zasady prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy."

Ja, będący konfratrem Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy oświadczam, że:

- Zostałem poinformowany o "Zasadach prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy."
- Rozumiem ich treść i zobowiązuję się do przestrzegania tych zasadach.
- Jestem świadomy, że nieprzestrzeganie tych wytycznych będzie traktowane jako naruszenie zakonnego posłuszeństwa oraz podstawowych obowiązków pracowniczych, z wynikającymi stąd konsekwencjami.
- Ponoszę pełną osobistą odpowiedzialność cywilnoprawną względem osób trzecich (pokrzywdzonych) za zachowanie niezgodne z "Zasadami prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy."

Oświadczam to własnoręcznym podpisem.

.....

miejsowość, data

.....

podpis

B. Wzór deklaracji współpracownika w działaniach dla dzieci i młodzieży.

Deklaracja respektowania "Zasady prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Zgromadzenia Księży Misjonarzy Św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy"

Ja, niżej podpisany/a

.....

zamieszkały/a:.....

legitymujący/a się dowodem osobistym:

oraz numerem pesel: _ _ _ _ _ ,

- Zostałem(-am) poinformowany(-a) o "Zasadach prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej w Zgromadzeniu Księży Misjonarzy."
- Rozumiem ich treść i zobowiązuję się do przestrzegania tych zasadach.
- Jestem świadomy(-a), że nieprzestrzeganie tych wytycznych będzie traktowane jako naruszenie zakonnego posłuszeństwa oraz podstawowych obowiązków pracowniczych, z wynikającymi stąd konsekwencjami.
- Ponoszę pełną osobistą odpowiedzialność cywilnoprawną względem osób trzecich (pokrzywdzonych) za zachowanie niezgodne z "Zasadami prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Zgromadzenia Księży Misjonarzy."

Oświadczam to własnoręcznym podpisem.

.....

miejsowość, data

.....

podpis

C. Wzór deklaracji animatora

Deklaracja respektowania "Zasady prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy"

Ja, niżej podpisany(-a)

.....
zamieszkały(-a):

.....
legitymujący(-a) się dowodem osobistym:

oraz numerem pesel: _____,

będąc animatorem podczas rekolekcji organizowanych przez Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy, oświadczam, że zapoznałem(-am) się z rozdziałem VI: "Zasady posługiwania animatorów (wychowawców) w Zgromadzeniu Księży Misjonarzy w Bydgoszczy", dokumentu "Zasady prewencji i ochrony małoletnich w praktyce duszpasterskiej i wychowawczej Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy", rozumiem jego treść oraz wynikające z niego obowiązki.

Ponadto przyjmuję do wiadomości, że nieprzestrzeganie przeze mnie "Zasad posługiwania animatorów (wychowawców) w Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Bydgoszczy" traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków związanych z moim statusem i powierzoną mi odpowiedzialnością wraz z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami określonymi przez prawo kanoniczne i państwowe.

Oświadczam to własnoręcznym podpisem.

.....
miejsowość, data

.....
podpis